

MUISTIO

Julkaisemisen avoimuuden asiantuntijaryhmä AVOTT-talvipäivät 09.11.2023

Paikalla: Tomi Rosti, Johanna Kiviluoto, Katja Laitila, Juho Jussila, Jukka Kananen, Anna Laakkonen, Kaisa Varis, Eeva-Maria Suojärvi, Cai Weaver, Henni Laitala, Pekka Malvela Hanna Lahdenperä (puheenjohtaja), Elina Koivisto (sihteeri)

1. Työryhmien kuulumiset

a. Kokooma- ja yksittäisteosten avoimen saatavuuden osalinjaus

Työryhmällä on edessä uuden puheenjohtajan valinta Pekka Olsbon jätettyä tehtävän. Seuraavan kokouksen Doodle lähtee Talvipäivien jälkeen

b. Ammattijulkaisujen avoimen saatavuuden osalinjaus

Tässäkin ryhmässä on edessä puheenjohtajan valinta, ja järjestäytymiskokouksesta on tulossa Doodle.

2. Opinnäytetöiden avoimen saatavuuden osalinjaus, kommentointi

Hanna Lahdenperä kertoi kommentoinnista. Kommentteja tuli kaikkiaan 39 kappaletta. Kommentit olivat pääsääntöisesti positiivisia, ja erityistä kiitosta sai muun muassa vastuunjako opinnäytteen kirjoittajan, ohjaajan ja organisaation kesken. Kriittisissä kommenteissa esimerkiksi aikataulu herätti huolta ja kandidaattitöiden avoimuutta pidettiin kunnianhimoisena ja avaamisen hyötyjä pohdittiin. Poliittisesti arkaluontoisia aiheita käsittelevien opinnäytetöiden avaamiseen toivottiin ohjeistusta.

3. Rights Retention -pohdintaa

Todettiin, että suomenkielinen termi ja muutakin käsitteistöä suomeksi tarvitaan. Hanna Lahdenperä kertoi RRS-asiantuntijaryhmän kokouksessa käsitellyistä asioista, kuten RRS-kysymyksen kohtaamisesta omassa työssä ja tekijänoikeuslain mahdollisista uudistuksista erityisesti rinnakkaistallentamiseen liittyen.

Keskusteltiin tekijänoikeuslaista hallitusohjelmassa ja kansainvälisistä RRS-politiikoista. Yliopistopuolella tekijänoikeuslain kysymys enemmän pinnalla kuin AMK-puolella. Muun muassa Norjassa yliopistoilla omia RRS-politiikkoja jo olemassa.

Suomen yliopistokirjastojen verkosto FUN:n on [asettanut työryhmän](#) selvittämään aiheita yliopistojen näkökulmasta, ja työ valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. RRS:n edistämisestä AVOTT-tasolla ei päätetty tässä kokouksessa, mutta todettiin, että tilanne voi olla vaikka jo kesäpäivillä toinen.

4. Linjausten päivitysprosessi: Lehti- ja konferenssiartikkeleiden avoimen saatavuuden osalinjaus

Hanna Lahdenperä alusti keskustelua esittelemällä todennäköisiä päivitystarpeita. Esimerkiksi osa linjauksen tavoitteista olleet vuoteen 2022 tähtääviä. Päivitystyö pyritään pitämään kevyenä, mutta artikkelijulkaisujen linjaus todennäköisesti eniten työtä vaativa.

Keskusteltiin tavoitteista: Pidetäänkö tavoitteet samana ja pidennetään aikaskaalaa vai muutetaanko tavoitteita? Tavoite 4 yhteisrahoitteisesta julkaisumallista todettiin haastavaksi, mutta sitä pidettiin hyödyllisenä esimerkiksi monikielisuuden edistämisen kannalta ja sillä saralla tapahtuu parhaillaan paljon. RRS-kysymyksistä saattaa tulla linjaukseen lisäyksiä. CC-lisenssikirjaus on aiheuttanut organisaatioissa haasteita. Tarvetta päivitykselle todettiin selvästi olevan.

Keskusteltiin toimenpiteistä: Ovatko toimenpiteet edelleen sellaisia, joilla tavoitteita edistetään? Haasteita toimenpiteisiin tuovat muun muassa FinELibin kesken olevat sopimusneuvottelut, jotka vaikuttavat sopimukseen liittyviin toimenpiteisiin.

Keskusteltiin suosituksista ja niiden mahdollisesta päivitystarpeesta, onko niiden päivitys ylipäättään tarpeen? Linjauksen päivittäminen ensisijainen tehtävä. Tosin esimerkiksi seurannassa viitataan suosituksiin, mikä saattaa nostaa niiden päivitystarvetta. Suosituksissa saattaa myös olla linjaukseen nostettavia asioita.

Uudet julkaisumuodot (kuten audioartikkelit) saattavat tuoda uusia päivitystarpeita (kysymyksiinä esimerkiksi pitkäaikaissäilytys ja saavutettavuuskysymykset), samoin tekoälyn käyttö.

5. Mahdolliset uudet työryhmät

Uusia työryhmäehdotuksia ei ollut. Myöhemmin mieleen tulevia ideoita voi kertoa Hanna Lahdenperälle (hanna.lahdenpera@tsv.fi)

6. Muut asiat

Hanna Lahdenperä nosti tiedoksi cOAlition S aloitteen Towards Responsible Publishing joka on parhaillaan avoimella kommentoinnilla.

- i. [Towards Responsible Publishing](#) (Zenodo)
- ii. [kysely](#)
- iii. taustoittava juttu Naturessa: [Open-access reformers launch next bold publishing plan](#)